





Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.  
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di  
Firenze.  
Magl. K.6.63







Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.  
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di  
Firenze.  
Magl. K.6.63



Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.  
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di  
Firenze.  
Magl. K.6.63





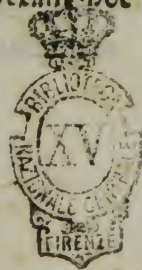
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.  
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di  
Firenze.  
Magl. K.6.63

S

11  
e

**O**ratio dñi Jo. Ant. Cāpani epi Aprut. in cōuentu Ratispoñ.  
ad exhortādos pñcipes Germanoz ꝛ Turcos: ꝛ de laudibꝫ eo  
rū Legato existēti Rmo dño Car. Seneñ. M. cccc. lxxi.

**Q**ue res cesar per tot iam annos frequētissimis Germa/  
nie conuentibus desiderabatur: vt aliquando presens  
tu adesses: eam hoc tempore benignitate sumus tua et  
clementia consecuci. Fecisti quod omnes te facturum: et pro  
dignitate tua: ꝛ pro tuoꝝ salute sperabamus: vt qui tuo subera  
mus imperio: a nro defensi imperatore: atq; adiuti esse videre/  
mur. Ita cū primū de cōuentu hoc: mox de tuo aduētu pronūci  
atū est: quodā tu veluti flatu spei ac leticie Germaniaz Italiā  
Pannonos Illirios: xpianū deniq; orbē oēm recreasti. Nō solū  
q; auctem allatura sit rebus deliberādīs pñtia tua maximā: Ve  
rū etiā q; sic oēs arbitrant̃ te ideo cōuentum hunc decreuisse:  
vt venires: Ideo venisse vt defenderes tuos: ꝛ cadenti religio/  
ni labētq; nomini atq; imperio christiano: manū dorsumq; ap  
poneres. Quam rem voluisse te cesar: ꝛ annos iam multos ma  
gnopere optasse nō ignoramus. Sed tēpora vidimus desiderio  
tuo ꝛ occasionē defuisse. Nunc vero instāte mari ac terra hoste  
potentissimo: ꝛ late fines nros incēdente: insurrexisse visus es  
non tam expectata occasione aliqua meliore q̃ olim fuerit: sed  
necessitate graui: tuoꝝq; misericordia cōpulsus. Nam quicūq;  
xpiani sunt: tui sunt. Et quicquid iam deperit: tuo imperio de  
perit. Exeristi igit̃ omniū mentes: ciuitates finitimas thurcis  
confirmasti ad spem aliquā resistendi: xpianos ceteros exēplo  
tuo ad opez in cōmune ferendā excitasti. Nec quisq; est: aut ho  
rum principū illustrissimoz qui adsunt: aut alius quispiā: ad  
quē hodierni cōuentus noticia peruenerit: qui nō existimet sy  
dus aliquod prosperū ac felix: post tot fluctuosissimas tēpesta  
tes xpianis hodie illuxisse. Quibus pro rebus vndiq; tibi ha  
bent̃ gratie: xpiani omnes vitā tibi diuturnitatemq; precant̃.  
Et vt in hoc gloriofissimo pposito perseueres ꝛ perstes: orant  
hoc Greci qui sunt reliqui: hoc Illiri qui quotidie verant̃. hoc





Dalmati finitimī thurcis: hoc tuī qui nūc incendunt: hoc xp̄ia  
nī oēs qui vires habent: caput hactenus nō habuerunt: a te po  
stulant. Qui omnes hac noua p̄ntia tua ⁊ cetu illustrissimoz  
principū quos tu ad hunc locū cōuocasti: subuentū iri calamī  
ratibus suis sperant: ⁊ rep̄mī ac repellī ab ip̄oz ceruicibus ho  
stēz posse. Aut: aut vtcūq; euentuz sit: haberi per te aliquā hoc  
in loco de suis miserijs rationē sese consolant: ⁊ nec oīno desti  
tutos se putant q̄ vnus it locus in orbe terraz in quo de eozū  
salute cogitēt. Paulo ponti. maximo q̄gratā rem feceris: quā  
tū addideris spei: facile licet intelligere. Qui cū perpetuo pōti  
ficatu cogitatōes: suas oēs ad id vnū puerterit: vt cōi māu xp̄i  
anoz incendio subueniret. Atq; ea de causa pacem Italie: socie  
tatē regum: concordia principū Europe omni studio diligētia  
q; quesierit. Insteterit lris: nūcijs: legatisq; cōtenderit: nō sum  
ptibus grauissimis: nō laboribus suis suorūq; pepercerit. Et p  
rimo biennio uō somnū prope dicā sibi indulserit: nō cibū: nō  
quietē: illud versabat animo atq; expe tebat: vt paci Italie nup  
quadā sua dicā pertinaci diligētia cōfecte: Germanie etiā con  
cordia iungere. Qd̄ hosti potētissimo altera sine altera par es  
se nō poterat. vtraq; simul facillime poterat. Que res cum par  
te curatū iri videat: quanta sit spe leticiaq; affectus: ipse potes  
erestimare. Ita cū primū ab eo legatū ad cōuentū hunc postu  
lasti: non hoīs illa tua postulatio ei visa est: sed vox dei salua  
toris: ⁊ p̄clamatio quedā celestis estimata. Ererit subito vul  
tū: supplicationes omniū ordinū decreuit: per vr̄bem totā secu  
tus ppl̄in pedibus: vbi ad templū Minerne peruenit. Vidit ro  
ma: viderūt omniū oculi constratū ad aram Saluatoris: ⁊ mise  
ratione eoz qui perisissent: ⁊ metu eoz qui essent periculo p̄ci  
mī: ⁊ vt cōsilia tua bene prospereq; succederent: diu inter p̄can  
dum suspirandūq; magnā vim pfudisse lachrimaz. Et vt tua  
eadem cōsilia modis omnibus iuuarent exemplo: nulla inter  
posita mora misit tibi eum legatū quē vides: quem vt nīhil de  
eius exiguis virtutibus dicaz: ⁊ sciebat maiestati tue esse caris  
simū: ⁊ ardore quodam gentili ac familiari per vestigia auūcu



li sui p̄i secundi iturum ad hanc expeditionē non dubitabat.  
Habes igitur Legatū ⁊ tuū ⁊ educatum in Germania tecum:  
qui cum ceteris in rebus moderatissimū se prebeat: in hac vna  
consultatione bellī tam necessarij acerrimū se exhibuerit Ro/  
me in collegio patrū semper: ⁊ nunc pace ac venia tua dixerim  
paratus sit ⁊ te ⁊ alios omnes vigilijs: laboribus: periculis ad/  
equare: vt legatum se prestat prime sedis: ⁊ ex eo esse auunculo  
pontifice ostendat. Qui nō modo huic expeditioni incipiente  
apposuerit curam sed etiam in iam cepta vitam deposuerit. Jā  
tuarū partium erit eius opera sic vti: vt omnes possint intelli/  
gere Fredericū cesarem (imperatorem xp̄ianorū) nīhil quod ad  
christianorū defensionē pertineat: neq; consilio: neq; opera: ne/  
q; dictis: neq; factis pretermisisse. Et quā spem hodie xp̄ianis  
pōnerit: eam quantis maximis potest viribus: impedio labori/  
bus: periculis velle exhibere. ¶ Due res in periculo agunt: re/  
ligio atq; imperiū. quarū altera precipua tua est: altera cōis tī  
bi cum nobis omnibus. Et perire imperiū sine religione vīt  
potest. religio sine imperio nullo modo potest. Tum res Ce/  
sar ad hunc diem ita tulit. vt nusq; sublata sit religio xp̄iana:  
nisi vbi prius xp̄ianū imperiū amiserimus. Uno plilio atq; ope/  
ra tuebimur vtrūq; vna iactura vtrūq; amittē? Nec sine his  
aut tibi aut nobis retinenda vīta est: sed moriendū prius om/  
nibus: quā vt aut tuo potiatur imperio thurcus: aut nos no/  
stram ⁊ maiorū nostrorum sanctissimā ac verissimā religionē  
exuamus. Nec ego opem a te aliquam cesar xp̄iane religioni de/  
poscerem: si rationibus argumentisq; premeremur. Muniti su/  
mus his diebus abunde: nec quicq; aut oculi vident tam cla/  
rum: aut audiunt aures tam certum: aut tam manibus tangi:  
tractariq; potest: quā religionis nostre sanctitas: veritas: certi/  
tudo: sed armis impetimur: armis impugnamur. Uetant thur/  
ci disceptari de superstitione Nabumetica: quia quid asserere  
possint minime habent: et ferrum querere de religione audien/  
tibus: mortemq; proponunt: armis damnatas ipsorum opini/  
ones cōmuniunt: quia neq; rationibus cōmunire: neq; ora



culis: neq; tabulis: neq; testimonijs potuerūt. Et intelligūt tā  
tas impuritates atq; flagitia: in quibus miseri veluti legis soz  
de quadā decepti volutant: nihil habere nō nephariū: impiū:  
seceleratū: et quod nō modo cōfutari possit facile: sed etiam iu  
re debeat reprobari secta impudica atq; imunda: et in qua nul  
lum sit peccatū aliud q̄ nō peccare: et que oīa libidinis et flagi  
ci) gratia nō permittat modo sed precipit: et que ab adultero cō  
ficta est: in stupris adulterijsq; versatur. Adulterū emim fuisse  
Mabumetē: et Chadelingā suam propinquā cōstuprasse: ab ea  
q; heredē institutū: et cu; infinitis prope feminis misceri solitū  
idq; se facere posse gloziantē: que littere que historie nō tradūt  
Dic nobis preponit cui credamus: quē veneremur: cui virgīes  
cōmittamus nostras: cuius aucte promiscue cum propinquis:  
cum seīs: cū maribus cōspurcemur: cui nō modo si cōtradicas:  
aut paulo plus aduersare. Sed etiā si queras non de se mone  
at: nō te probet: sed ferro statim aduriat: adeo nihil aliud vult  
scire suos q̄ vltra cecos esse. Quid in nostra religione tam et si  
errore intelligo meum: qui ausim hominē cōtaminatissimū ac  
sceleratissimū cū vero deo: cū nō modo imaculato ipso: sed im  
maculate etiā virginis filio cōparare: et quē Mabumetes ipse  
e celo venisse: et e virgine natū esse nō negat: sed cōferamus te  
nebras luci: mendaciū veritati. Sit hoc primū quo instem: ne  
minē vnq; credidisse Mabumeti: nisi coactū armis. Nemine; a  
xpī fide: nisi armis coactū defecisse. Et cum ille ferro: vt hoīes  
sibi assentirent cōpelleret: Xpo neq; per ferrū: neq; per mortes  
varias quo minus assentirent: cohibere potuisse. Deīde verat  
Mabumetes disputari de suis psagijs: phibetq; suos ab inqui  
sitione dei: a studijs phie et rerū oīm que in veri cognitiōe ver  
sent. Atq; ita vanis dūtarat fabulis et deliramentis obcecavit:  
quos intueri lucē phibuerat. At xps dū vir annū nactus duo  
decimū: disputauit in tēplo cū phariseis de misterijs et lege. tū  
et docuit ipse discipulos in terris: et spūm scī e celo misit qui do  
ceret: et sciap oīm splēdore illuminauit. Accedūt pphete: quoz  
lingue non ipsoz sed dei semp est habita. Hi cū de Mabumete



ne vnū quidē fecerint verbū xpī cōceptū: natalē: vitā: mortē: re-  
ditū ad vitā: descēsum ad inferos: ascensum ad celos: infusiōz  
paciliti: et deniqz facta dictaqz ei? exp̄sserunt. Tū Sibille quoqz  
cū Mahometē ne somniauerit quidē: vētūz e celo Jesū: ortūqz  
de Agine habitūz p̄cinerūt: nomēqz etiā ipsius lris exp̄sserunt  
Et Herodes vir dū natū xpm: natū regēz intellerit. Qua de cā  
infantes iudee oēs: inter quos et filiū suū iussit occidī: vt cōstet  
Octaviū augustū dicere solitū. Malle se herodis porcū esse q̄  
filiū. Qz porco quo iudei abstinent p̄ceret: filio herodes nō pe-  
percit. Et Augustū idem qd Herodes in Siria de pueris ad bi-  
matū iugulatis: nisi obsterisset senatus: Rome quoqz facere vo-  
luisse. Qd pdigisset in vulgū per eos ipsos dies deū natū esse  
nature. Et paulo post: regē orbis terraz a iudea aduentare: qd  
ceci quidā Vespasiano attribuerūt: qui postea bellum in Siria  
gessit. Hec oīa sole ipso clariora: et ne quid dubites: nō in xpīa/  
noz notata scriptis: sed in hoīm illius t̄pis et qui xpīani nō fu-  
erūt libris inuenta sunt. Sed quid: Si hec nō adessent quā ob-  
secro mentē nō mouerent tot miracula sc̄tōz: exuscitados mor-  
tuos: tranata maria: hoīes imperitos: agrestes: piscatores:  
vno momento et puncto t̄pis oēs sc̄ias: oīm nationū linguas p-  
didicisse. Et repente: alios in Indiā: alios in Persidē: alios in  
Armeniā: alios in Italiā diuersasqz natiōes pfectos: vbiqz ser-  
mone cuiqz accōmodato predicādo nō vi sed rōe: nō armis sed  
miraculis: nō magis et fabulis sed misteriis et p̄ceptis: non infe-  
rendo alteri mortē sed vltro ac sponte accipiēdo: ciuitates: re-  
gna: prouincias pueruisse. Quā inquā mentē nō mouebūt tot  
hoīm milia: qui vt xpīani fierent: et Jesum verū deū veri dei fi-  
liū testarent: in cruciatus et mortes: principes: priuati: iuuenes  
senes: mares: feīe: nupte: virgīnes cōcurrerūt: coronāqz marti-  
rij sanguine tormentisqz poposcerūt. Sed fac aliquid adhuc ef-  
se querendū iure exploratissimū: et solis lucē illustrandā: an ip̄a  
religiōis nr̄e sc̄itas honestasqz sūma. et si nulla suppeterēt argu-  
mēta: nō oīb? recipiēda atqz āplectāda eē viderent. Quid p̄ci-  
pit: quid suadet tibi lex xpī: nisi oīa plena caritatis: pudicie:



diuinitatis. Equidē scio fuisse gentiū diuersarū plures sectas  
q̃ natura insitū est oībus: vt celū aspicientes aliquē esse facto-  
rem ⁊ moderatōrē rerū tantarū ⁊ taz pulcherrimarū existimem?  
eūq; quantū capere humana mens pōt admiremur: colam?: ve-  
neremur: ⁊ qui quātusq; sit intelligere ⁊ placere cupiam?. Qua  
in re necesse fuit decipi multos: dū plus mente assequi q̃ ocu-  
lis cernerēt se posse putauerūt. Sed nulla vnq; facies religiōis  
turpior ⁊ sceleratior q̃ mahumetis. Nulla honestior ⁊ sanctior  
q̃ xp̃i. Coluerūt Monadū quidā nō procul a Tanai flumīe ar-  
borū truncos: ⁊ vt queq; esset vetustissima: ita plurimū hīe diuī-  
nitatis arbitrabant: qd̃ dei esset quē longissime viuere. Colue-  
runt Egyptij bouē Felē Cocodrillū: quos qui paulo violentius  
attigisset capitis supplicio dānabat: qd̃ quedā ab ijs beneficia  
psequerent. Coluerūt Thebani aquilā: q̃ altissime volās quā-  
dam hīe cū deo vicinītatē: atq; ideo venerandā esse a mortali-  
bus opinabant. Coluerūt Scithe ouem: q̃ animantiū oīm esse  
homini cōmodissima ac mīme noxia putaret. Coluerūt Sardi  
q̃ fuerūt in Asia etiā Simias: q̃ magnā hīe cū hoīe similitudinē ⁊  
lineamētis corpis ⁊ industria ingenij viderent. Coluerūt Si-  
minthei in Phrigia mures: q̃ domi e terra nati comites nocti-  
um ac diei nr̃i in delicijs nostris alerent: ⁊ per domos ac tem-  
pla veluti et hoīum ⁊ deorū ministri versarent. Coluerūt Perse  
aquā atq; ignem: q̃ his duab; rebus oīa viuerent: crescerent:  
augerent: ita si quis aut minxisset iū flumen aut in ignē cōspu-  
isset capitale habebat. Coluerūt prisca Romani singulos animi  
affectus: quorū (vt taceā ceteros) Scipio ille p̃clarissim⁹ ingres-  
sus Africā paucior atq; audacie sacrificauit. Que quidē stulti-  
tie ⁊ vanitatis plena sunt oīa. Vt q̃ Mahumetes p̃finit sunt  
multo vaniora multoq; absordiora. Nā ⁊ inter scorta ⁊ flagitia  
beatū se iubet existimari: ⁊ per stupra celū p̃mit tit: ⁊ asinū sibi  
datū ait p̃ceptorē ⁊ ducē: qui eū celeritate incredibili deuehe-  
ret in celū. Recte tibi Mahumetes durus datus est vsinus: que ni-  
hil aliud q̃ que asino cōueniāt p̃cipisti: veluti deo illi elep̃ōti-  
aco: cui veteres asinū cōsecrauerūt. Nec est aliud Mahumetes



¶ Priapus: cui veterē stulticia sacer est asinus. nec aliud Ma-  
humetis sacra q̄ lustra q̄ floralia q̄ Priapalia. Sed fuerit hec  
vanitas. Feramus equo aīo stulticiā eius qui hec p̄cipit: 7 sor-  
tez eoꝝ qui cōpulī sunt armis vt crederēt miseremur. Quid q̄  
impietate 7 seuitia Mahumetes oīm exēpla superauit. Mactā-  
bant Rhodij hoīez: cū essent deoꝝ aut demonū potius mentez  
placaturi. Salamini hoīez ad Diomedis sacra viuū concrema-  
bant. Cobi Dionisio Lacedemonij Marti hoīez 7 ipsi viuū lace-  
rabāt. Phenices amicissimos aduersa tēpestare aut pestilentia  
interficiebant. Laodiceses virginē palladi. Curetes puez ne-  
ptuno iugulabāt. Greci maris tēpestatē sedaturi: regiā prolem  
imolabant: vt effigemā Agamenonis filiā apud Aulidē imola-  
uerūt. Abderite eū qui esset oīm pessimus iudicat⁹ quot annis  
ad templa lapidabāt. Pellei in Tracia. Aricini in latio Diane  
peregrinos mactabāt. Oia hec plena impietatis. Et p̄digia po-  
tius imania atq; efferata q̄ sacra sunt existimāda. Sed tñ in sa-  
cris hec faciebāt: errabāt exemplo maioꝝ: religionis specie de-  
cipiebant. At mahumetes hostis humanitatē inimic⁹: sangui-  
nis oīm machinator: scelez nō sacroꝝ excogitator hoīez ita iu-  
bet occidi: vt nec frater parcat fratri imperij causa: 7 vitā ei eri-  
pi iubeat: quē natura tibi similē imo alterū te: sanguinē patris  
tui: matris tue imaginē pcreauit. Et quicūq; bello hoīem occi-  
derit ei celū Mahumetes atq; eternitatē polliceat. Gloriosissi-  
me Jesu q̄ mitis est lex tua q̄ benigna q̄ sancta. Nō solū occi-  
dendos fratres vetas: sed inimicos etiā precipis diligendos.  
Nec sanguinē postulas hoīs qui hoīs saluandi gratia totus es  
effusus in sanguinē. Nec ē aliud religio xp̄iana q̄ pietas q̄ ve-  
ritas: multis seculis prius p̄nūciata q̄ facta. prius mōstrata  
q̄ visa. Nam venturū xp̄m Sibille pphete oracula predixerunt.  
venientē celi stellis. stelle magis. magi Herodi. miracula homi-  
nibus. angeli pastozibus monstraauerūt. Post q̄ venisset. ceci vi-  
suz. muti eloquiū. surdi auditū. mortui vitā recuperauerūt. In  
fidem xp̄i. in ritus 7 ceremonias xp̄ianas. regna. nationes. pro-  
uincie cōcesserunt. Ceciderunt templa veterē deoꝝ. aut demo



nū potius simulachra conuerūt. siluerūt responsa aruspiciū. phitonū p̄sagia euanuerūt. Quippe Adriani cesaris tpe qui p̄mus vetuit affligi xp̄ianos. siluisse orbis terraz celebrata oracula ⁊ vates. qui presidebāt ea de causa. oēs capitis supplicio affecti referunt. qm̄ adueniēte deo cessare demonia oportebat. ⁊ fugere tenebras mendacioꝝ. vbi dux esset exortus clarissime veritatis. Tū demū Constantinus ⁊ ante eū Philippus cesaz primi xp̄o initiati nomē xp̄ianū salutis clipeū receperūt. Galloꝝ regū primus Clodoueus vltiorū Britannoꝝ Cartoniibert⁹. Romādoꝝ Robertus. Pannonioꝝ Stephanus. Vligothoꝝ in Hispania Richardus. Longobardoꝝ Agiulphus. Oēs hī reges cum fuerūt regna quoq; secū et prouincias cōtraxerūt. seq; oēs sub xp̄i tutela receperūt. Tū precipue maiores v̄ri qui multos in fide xp̄i antecesserūt. templa hec magnifica ⁊ veluti regna q̄dam sic edificarūt. edificata locupletarūt. vt quāto ip̄i ceteros obseruātia religionis anteirent. tanto cultu quoq; temploꝝ ⁊ ornatu atq; opibus superarint. Et quo maior esset futura de his suis posteris cura magna ex parte nō nisi principū liberos p̄esse voluerint. vt esset religio cū imperio imperiū cū religione coniunctum. Et cum res exigeret alterum alteri ferret auxiliū. Nec nullū est paulo celebrius templū in Germania in quo nō aut maiores v̄ri prefuerūt. aut nunc fratres ⁊ p̄pinqui presint aut paulo post (si per hostē liceat) posterī v̄ri sint p̄futuri. Quocirca par est. vt a quib⁹ imperiū accepistis ⁊ vitā. ab ijs hereditaria quadā cōditione ⁊ religionis curā accipiat. Pro q̄ Hērici Ottones Frederici aliq; maiores v̄ri tot bella in Europa atq; in Asia susceperūt. Et q̄ verissimā ⁊ sanctissimā esse videtis. ⁊ p̄res vestri reliquerūt vobis. sanguiniq; v̄ro cōmēdatas esse voluerūt. Eam nunc labantē ⁊ iam nisi statim accurrat lapsam tueamini. Neq; templa maiores v̄ri ad cultū dei. ad ornamentū Germanie. ad presidiū posteritatis erexerunt. ea aut spoliata ac delecta diruant ab impio hoste. Aut qd̄ magis nefandū esset in spurciē mahumetis ⁊ libidinis prophanent.

¶ Altera est iactura imperij rez oīm q̄ in terris sunt maxime ⁊



que nō modo ad dignitatē pertinet vite: sed etiā ad vitā ipam  
vt raro imperiū sine vita deponit: nisi q̄ deponi vita sepe cum  
gloria pōt: vt qui pro deo: pro dignitate: pro patria deposuerūt  
imperiū nunq̄ sine dedecore atq; infamia pōt. Etenī tradituz  
est Germanos p̄cipuos mortaliū oīm trahi cupiditate laudis  
et glorie. Pro qua maiores vr̄i obijcere vitā periculis: et relictā  
patria querere externa regna: imperiaq; remotissima nō dubi-  
tauerūt. Fecerūt id qđ nobilitas tanta postulabat: q̄ enī nobili-  
tas aut q̄ poti⁹ vita sine glia est. a gloria enī orta ē atq; aucta  
nobilitas. nulla re alia pōt p̄tineri et cōseruari q̄ gloria. Sed q̄  
gloria inter mortales maior q̄ imperij et fame: pro quib⁹ rebus  
nobilissimi quicq; oēs subire labores et pericula et mortes nō re-  
cusauerūt. Breuissimū est spaciū qđ possumus viuere: longissi-  
mū qđ noīari. Et tñ quis assequi videt̄ etatis: quantū est eius  
apđ posteros fama duratura. Nec quisq̄ diu vixit nisi q̄ cū dis-  
cessit e vita: diu inter eos qui in vita remanēt noīet̄. Ergo ma-  
iores vr̄i qui ob partū virtute sua splendorē adhuc sunt in luce  
et noīant̄: cū intelligerēt patriā sibi amplissimā ac potētissimā  
esse: et oīa magnitudine situs ac nature illustrarentur: veluti se-  
dē quandā natā ad imperiū maximis semper ac pulcherrimis  
expeditōibus exposuerūt. Nam de latitudine Germanie nil at-  
tinet dicere: cū nōnulli vetēz scriptoz dubitauerūt: an finē ali-  
quē septētrionē versus Germania habuerit. Adeo lata atq; im-  
mensa: vt aut nō inuētus fuerit illi⁹ exitus: aut pro magnitudi-  
ne inueniri posse hoīes desperauerint. Sic illi domi cōcordes:  
fons strēnuū et acquiescere imperiū: et tantā illustriū viroz multi-  
tudinē pepererūt: ut p̄ reliquū orbē veluti coloniis nobilitatis  
vsq; quaq; deductis familias nobilissimas et regias ppagaue-  
rint. Nec vlla sit familia in Galliis: ne regia quidē: nulla ī his-  
pania aut in Italia paulo illustrior. Que si antiquitatē repetat  
suā: non statim e Germania esse se p̄dicet: et veluti e seminario  
quodā vere nobilitatis est vobis venisse glorient̄. Nā quis ob-  
secro familiā Galloz regū tā celebrē tam laudatā ptulit: Ger-  
mania p̄pino germano auctore. Quis hispanie domū tam in



signē que nunc regnū obtinet: et prope ad Libiā vsq; protēdit.  
Germania Ricardo vsigotho germano auctore. Quis tot no-  
bilissimas familias per vniuersas Italiā tanq; excusso gremio  
nobilitatis fudit: sparfit: seminavit Germania Henrico germa-  
no auctore: qui Ordelaphos Varanos Malatestas Māfredos  
Galassos feretranos Vicecomites Gonzagas: aliosq; innume-  
rables et instituit nobiles et locupletauit: vt vere dici possit fon-  
tem nobilitatis viuū et perennē fuisse Germaniā: aut mare po-  
tius qd oēs puincias Europe suo splendore veluti estu quodā  
nobilitatis inundauit: dum in Galliā: in Hispaniā: in Italiā:  
nationesq; alias ppagauit imperiū. Et cum due fuerint puin-  
cie victrices orbis terrar: qua virtute partū tenuere imperium  
Italia atq; Germania. Germania sic illā adequauit: vt aliquā-  
do qd vno dicā verbo subiugarit Italiā. Itaq; maiorū vestrorū  
virtute: gloria: rebus gestis: nō modo precipuā adepti nobilita-  
tē: sed imperiū etiā latissimū assecuti: sexcētis. xl. annis potiti  
rerū Germani estis. Imperiū nescio quo malo fato nostro trās-  
latū ad Grecos: ereptūq; Italie. in Germaniā deuocastis: et cū  
Italia sola post sublatā rēpubli. vir. ccc. lxx. annis integrū obti-  
nuisset. Id vos duplo fere diuturnū retinet. Cūq; Italia Tra-  
ianū Adrianū Theodosiū Hispanos Aurelianū danū Philip-  
pū arabē Seuerū afrū Maximianū tracē Diocletianū dalmatē  
Iouinianū Valentinianū Probiū Deciū pānonios pertulerit.  
Vos magnitudine animi iuncti atq; excelsi: neminē externum:  
neminē nō Germanū ptulistis. pmāsitq; vobis integrū ad hūc  
diē: nullis externis ereptū armis et ita permansit: vt nullos hic  
aspiciā pncipes: quoz in familia nō aliqñ et cesares et imperium  
nō habuerim. Perfusaq; fuit maiestas hec vīa imperij per illu-  
strissimā quāq; germanici sanguis stirpē: nō vni alicui attri-  
buita vt cōe sit oībus qd oīm maiores habuerunt: et vos oēs hūc  
aut potuistis aut poteritis. Quare nō est vt quisq; vīm nō pu-  
tet ad se pertinere hanc defensionē dignitatis: et alter alterum  
intueamini: ac veluti nihil ad vos attinētes. Frederici aquilas  
negligatis: vīe sunt oīm quas et maiores vīi ptulerūt. et posterī



aliqui preferet. et vos Frederico ut preferat contulistis. Ut enim si  
gna militaria quam ab uno aut paucissimis ferunt. tamen pro communi  
salute atque gloria ab universo defendunt exercitu. Sic et maiestas  
hec vestra imperii quam unus obtinet delata a vobis communi omnium  
presidio et viribus est protegenda. Nec ea delecta atque attrita ex-  
tincta turpiter germanica gloria. et demortuo in vobis splendore  
maiorum et fortunis et impio et vita spoliemini. Quod si tamen est stu-  
dium in inquirendo imperio ut inter arma furoribus bellicum in-  
ter media tela mortisque decurratur. Quanto maior debet esse  
diligentia in retinendo. quam turpe erit vobis admittere thursum  
ad Germanicum imperium. qui ne christianos quidem externos  
ad societatem Germanici imperii recepistis. Agite cogitate hec  
Germani principes. sequimini vestigia maiorum vestrorum. qui sem-  
per aliena querere imperia nunquam sua amittere consueverunt.  
Veniat vobis in mentem quotiens externi reges et peregrina ar-  
ma Germaniam invasere. quam fortiter eos depulerunt maiores ve-  
stri. quibus animis. qua concordia atque consensu finem liber-  
tatemque defenderunt. Et quod illi factitarunt. ne quis unquam feliciter  
se armis Germaniam aggressum gloriaretur. Vos quoque quorum  
si adsit concordia. nibilo minores sunt hodie vires. idem faciatis.  
An non audistis unquam. non legistis et perterritum divi Iulii exerci-  
tum Germanorum aspectu. et Galliam ab eo non tam Romanis ar-  
mis. quam equitatu Germanico superatam. An et Octavii au-  
gusti fortissimas quondam legiones contra vos missas apud  
Caristos a maioribus vestris concorditer arma cupientibus ad  
internicionem esse deletas. et que reliquum orbem ad ortum usque  
solis perdomuerant. uni concordia Germanorum exercitui pa-  
res esse non potuisse. An et Tyberium qui successit Augusto ag-  
gressum armis Vindelicos insurgentibus vestris. concordii au-  
xilium brevi discedere e Germania esse coactum. An et Vespasianus  
summum postea imperatorem a Claudio cesare contra progeni-  
tores vestros missum duabus et xxx. commissis pugnis qui postea to-  
tum subegit orbem. vincere Germaniam nequiuisset. An Antoni-  
um Aurelium et Alexandrum cesares et postulasse a vobis auxilium



aduersus captas: et coactos esse p̄lidia copiasq; oēs ex Hiberniā  
oppidīs q; cōcordiā Germaniē deducere: et nationē Germanicā  
equis cōditōibus in amicitia societateq; recipere: an et impera  
tores alios expeditionē Germanicā veluti insupabilē humanā  
viribus reformidasse. Nam Traiano qui ad Coloniā Agrippi  
nā suscepit imperiū: nō vi aut armis coacti: sed māsuetudine et  
liberalitate atq; iusticiā inaudita et incredibili paruistis. S; ce  
sares dūtarat cōmemorari. Quid reges gentiū externarū: An et  
illud quoq; nō legistis: nō audistis: magnū Alexandrū cuz do  
muisse Illirios Triballos Boeciā Traciā Spartanos Thessalios  
Alchaiā Peloponessum oēm: cū Ioniālidia Liciā Ciliciā  
Capadotiā Cariā Paflagoniā: cū maiorē minorēq; Armeniam  
Siriā Egiptios Parthigenēses: cū Persas Lauros Hircanos  
Medos Sagas Indos: cū tot pplos: regna imperia subegisset:  
et resistere hoīes: exercitus: arma: orbis deniq; terrarū quāt est  
vbiq; nō posset. Deterritū aspectu ac fama germaniē ad Danu  
bii ripā substituisse. Ita qui oīa orientē versus cursu et felicitate  
victoriarū: veluti tēpestas quedā belli decolcauerat. Una Ger  
mania: Germania in quā terrarū vna eius quoq; vim repressit:  
cōpescuit impetū: audaciā retardauit. Sic Darius hidaspis fi  
lius: sic Cyrius potētissimi Alie reges q; formidādī Germani  
essent facile ostenderūt: qui tralecto Danubio: eos nō ausi sūt  
attingere: Scithas bello superarūt. Et multo audacio: Lissima  
hus et ipse rex maximus: cū ingēti coacto exercitu Danubiū tra  
ieciisset: a Romechete rege nō modo victus sed etiā captus est.  
Infinitū esset nec suppeteret dies: si victorias Germanorū: si  
clades eorū vellē cōmemorare: qui aliqñ armis Germaniā peti  
erūt: vt natū sit inter finitimos prouerbiū male: Qui velit pug  
nare cū Germāis pugnet. Et bello pontico cū derites seta Aeo  
ptolomū Cariū ad singularē pugnā puocasset: qd insimulasse  
eū de fuga diceret: diffidēs cause Aeoptolomus Verite inqt:  
Si perire tibi ferro est: atq; seta es: ppe Germaniā habes: adeo  
pereundū oībus existimabāt quicūq; ausi essent cū Germanis  
qui oīm inuictissimi haberent prelio velle cōtendere: vt nō te



mere imperatores Romani veteres illud certatim oēs enixi  
meq; cōtenderint. vt quēadmodū Scipio a deuicta Affrica Af-  
fricanus est dictus: et alter ab Asia Asiaticus: ita ipsi ppter splē-  
dorē prouincię Germanici cognominarent. Constatq; et Tybe-  
rium cesarē natum sibi filiū: ea ipsa de causa quā dici: hoc ē cu-  
piditate eximie glorie appellasse Germanicū. et Domicianū ac  
Nerū cesares titulis ceteris quos Senatus detulerat repudi-  
atis: solum Germanicū recepisse. In quo vno plus ornamenti  
esse q̃ in ceteris vniuersis positū arbitrarent. Et cum ceterarū  
nationū hoīes aut pro pedagogis: aut coquis: aut histrionib;  
haberēt: solos Germanos post primū cesarē diurnis nocturnis  
q; excubijs corporū custodes esse voluerūt: q̃ eos natura ad ro-  
bur: ad arma: ad fidem genuisset. Sed quid viros tātope mira-  
mur: p̃ditū est memorie fēias quoq; germanas sumptū aliqñ  
pro patria armis: ex integro viroꝝ pugnas instaurasse. Et nllaz  
aliā dotē afferre p̃suisse in maritoꝝ domos q̃ frenatū equū et  
scutū et frameā: qđ gen? teli apud vos p̃mū inuentū est. vt etiā  
maiores mīoresq; bōbarde: que nō mō rumpi vrbiū muros: sed  
celū etiā quati posse docuerūt: vt nō solū bellatores semp fuisse  
acerrimi: s; instrumētōꝝ quoq; bellicoꝝ inuētōres subtilissimi  
videamini. Veniebāt ergo fēie ad arma parate viros adiūtore  
et ad eadē studia bellica plem auspicabant: vt q̃ alij iā grādes  
p̃discūt. Maiores vñ a primis in cunabulis: atq; a natura ipsa  
prius inītiati atq; addicti armis q̃ geniti: ne dū nati esse vide-  
rent. Tūz neq; tēpla ingredi: neq; forū adire: neq; de publicis  
aut p̃uatis reb; quicq; agere vñ maiores nisi armati cōsueue-  
rūt. armati rē diuinā: armati p̃phanā: armati vrbanā: armati  
domesticā faciebāt: veterū numinū Martē precipuū q̃ bellis p̃-  
esset coluere. Et inter peritos astroꝝ cōstat vim atq; influum  
Martis: hoc ē appetitū quendā armoꝝ: ardoꝝq; bellādi inesse  
Germanis. Armaturas atq; equos ita expolijstis semp: vt cete-  
ris in reb; a multis eq̃ti diligētia hoc vno studio et cura oēs an-  
teisse referamini. Et diu apud p̃iscos vñ mos tenuit: vt non  
alia noīa filiis imponerent q̃ equoꝝ: vt quotiēs aut aspicerēt



filios aut ad se vocarēt simul equorū quoq; et memoria et cura ve  
nīret in mētē. Nec solū his artib; ad arma atq; imperiū (quod ar  
mis parit) instruebant. sed natura quā ipsa ad rē militārē dis  
ciplināq; bellicā gignebant. Que et corpora vobis eximia atq; ex  
stātia. et vultus quāto pace letos tū bello terribiles. et oculos in  
pugna minatiores atq; incēsos. et vocē ad pterrefaciendū pleni  
orē. et aīos ad rē paratos et laudis et glorie et imperij cupidos de  
dit. Nec minus habitu corporis q̄ ipso corpe videmini rē militā  
rē p̄fiteri. Nā et coma p̄necta Lacedemoniorū more. qui oīum  
fuere bellicosissimi. et ad pulchritudinē domi et terrore belli. Ali  
ter vobis. et vestes nō p̄misse et cōplicate vt Italis. nō gibbose  
et p̄late vt Gallis. nō flire et cadētes vt Grecis. nō laxē et reiecte  
vt Armenis et Persis: nō nodose et obligate vt Indis adaptant  
sed quales armature cōueniāt: breues: expeditē: cōpacte mēbre  
Nec mō artus singulos: sed ipsos p̄pe dicā neruos ac venas ex  
primētes: que oīa sunt bellica militaria castrensia. Ita cū celo  
cū natura: cū arte: cū institutis veterū: cū studio ipsi suo: cum in  
genio quodā cōsensu ac cōcordia maiores v̄ri rem gesserint: et  
defenderūt antea ab externis armis germaniā: et postea culmē  
hoc imperij in mariniū ac dignissimū pepererūt. Et splendor il  
le Italicū imperij in Italia extinctus: in Germania adhuc elu  
cet. Elucebitq; semp: q̄diu maiorū securi vestigia: quod illi vir  
tute: armis: cōcordia pepererūt: id vos virtute: armis: concor  
dia defenderitis. Nam quid Germania faciet tota: cū exigua ali  
quādo Germanorū portio: et incognite insule collecta ad Scan  
diā manu breui oēm Europam et Affricē atq; Asiē partes subiui  
gauerint. An vos vniuersi nunc nō modo poteritis quod olim  
Gothi exigua pars vestrū potuere. Aut erit minus in vniuerso  
corpore q̄ vno in digito viriū. Et illi tam pauci eripere volue  
runt aliena imperia. Vos tam multi vestrū defendere nō vale  
bitis. Et plus olim feminis vestris animi fuerit q̄ nunc vobis  
sit viris ad cōm libertatē defendendā. Et dubitabitis ipsi pu  
gnare cum Thurco: quorū maiores scimus aliquādo contra ce  
li tempestates atq; inundationes sumpsisse arma. Et illi in ce



lum ausi sint suscipere bellum: quod paulo plus aquarū infun-  
 dere vos in thurcum qui humanū sanguinē effundit: insurge-  
 re atq; armari nō audebitis. Inuicti inquam inuicti Germani  
 estis. Si cōuenire in vnū est animo: vt semper fere vestri maio-  
 res cōuenerunt. Si deponetis intestinas simulctates: quas ne-  
 mo sapiens in cōmuni periculo non deponendas existimauit.  
 Jam vicimus concordibus vobis et arma cum consensu capien-  
 tibus: non homines: non exercitus: non regum: non thurcorū  
 potentia est extimescenda. Discordibus nulla spes est: quia nul-  
 le sunt corporū vires: vbi corpora corpora esse desierint. Et dire-  
 pta atq; auulsa membra nō modo robur amiserunt omne: sed spe-  
 ciem quoq; ipsam membroꝝ: pulchritudinēq; perdiderunt.  
 Cū puer Cirrhi regis in Eufrate fluuio latissimo esset submer-  
 sus. Iratus rex deriuari flumen in tricentas circiter fossas: et  
 traieci a pueris vsq; quo iussit. Ita qui collectus atq; integer la-  
 titudine ingenti formidabatur: in tot diuisas partes passim a  
 pueris etiam cōtemnebat. Nec vllum est robur tam firmū atq;  
 solidum quod diuisim nō debilitet: non cadat: non dissipetur.  
 Ignis in stipites segregatus extinguit. Domus in lapides di-  
 uisa corruet. Fluis in tabulis discissa demergit. Deniq; nihil  
 est quod non concordia constet: discordia cadat. Dicam fiden-  
 ter et dicam vera: in vna siquidem concordia Germanie sita est  
 xpianorū omniū salus. Concordiā vestram hoc tempore si quis  
 toller: imperium Germanie toller: religionem xpianā toller: li-  
 bertatem cōmunē toller: statum et vitam: et filiorū vestrorū san-  
 guinē omniū toller. At q̄ equū est puenire inter se Germanos  
 qui sic nominamini: non quia Gallis simillimi: vt quidam pu-  
 tauerunt. Quippe aliud robur: alia lingua: alia militiā in vo-  
 bis est. Sed qm̄ permixti alijs cōiuncti vobis: p̄mertia externa  
 et peregrina cōiugia aspernati semper indigete Germanie hoc  
 in celo nati: non aliūde deducti: mores quos vestri maiores ab  
 initio habuere: ad vltimū retinetis. Quā ob rem cōuictus qui  
 dam socialis atq; hospitalis et Germanus qui adhuc perdurat  
 in vobis: cōicatio mense dextre: per singulos dies: occursusq;



porrectio. cōcentus ppli toti? in tēplis: vestiū per familias sifi-  
tudo: cōe omnibus nobilibus militandi studiū. filioꝝ per alie-  
nas domos educatio. Nec paritas ppria vestra: nulli alteri na-  
tioni cōmunis. Nec fraternitas: hec germanitas fecit: vt id qđ  
esse cōsueuistis Germani diceremini. Quā igit̃ dignū est cō-  
uenire tam simillimos: tam sociales: et cōuenire in re adeo pul-  
chra: glorioſa: necessaria. Ubi glorioſius atq; vtiliꝝ capere vni-  
uerſi poteritis: q̃ vbi est pro hominibus: pro deo: pro corpore:  
pro anima: pro bonis: pro vita dimicandum. Aut si pereundū  
est nobis: qui nūq̃ concordibus vobis sumus perituri. Ubi li-  
cebit glorioſius atq; honestius: quā pro tot ac tantis rebus in  
acie perire. Quisquis hostē metuit: irritat et ad predā inuitat  
qui fugit. Nec quisq̃ tam tutus a bello est: q̃ qui est animo pre-  
senti paratus ad bellum. Seseosis rex Egyptioꝝ: cuius mari-  
me res bello geste memorant̃. cum reges ac duces multos dila-  
tando imperio cepisset: quotquot prelio essent capti: statuaz ijs  
erigi virilem et robustā ac splendidā. Qui vero metu aut igna-  
uiā se dedidissent: ijs muliebrē effeminatāq; iubebat. Quis  
quis enim belli est futurus euentus: Pulcherrimū erit nobis:  
aut instantes vincere: Aut si vincamur: vinci repugnātes. Bel-  
li exitus fortune dāduſ perſepe ē: illa ipsa q̃ bello adhibet̃ di-  
micatio: semper est virtuti attribuenda. Et muliebris est et in-  
dignus vita quisquis: cum opus sit: sua nō ausit contendere et  
dimicare pro vita. Q̃ si p̃ gl̃ia certari oportet paratissima ē ma-  
teria certare pro imperio cū violentis: pro religione cum perfī-  
dis: et nūq̃ maiora sunt proposita premia: q̃ vbi et vobis ac po-  
steris vestris stabilietur imperium. Et non solū homines: sed  
deum quoq; gratie debitorem facietis. Et pro breui eriguoq;  
labore: triumphī illi maximi felicitatis eterne: infinitiq; pro-  
mittuntur. Et omnis etas: omnis ora: omnis natio loquetur:  
dicet: predicabit. Tum pulcherrimum est nobis ea facere: que  
nunc fecisse est om̃ibus glorioſum: et quibus ceteri ad idē faciē-  
dū excitent̃. Sin p̃ necessitate pugnādū est: vtinā tāto nō esset  
Nec est huiꝝ t̃pis calamitates n̄oꝝ cōmemorare: que neq; a me



referri: neq; a vobis audiri possent sine lacrimis: et tot iam an  
nos nihil aliud audimus q̃ clades atq; excidia alia super alia  
xpianoz: quibus qui non tangat misericordia: euz oem eruisse  
humanitate: et thurcu videri inter xpianos habendu esse no ce/  
seamus: du extrema negligimus: ventu ad infima est. Undiq;  
sumus imuniti dum no resistim?: tot populi: tot principes: tot  
reges: tot regna delata sunt. Veneti qui .cc. iam annis art xpia  
na et propugnaculu nostru fuere: qui et si terra pares esse no po  
terat q̃ multitudine vincebant. Mare tn vacuū predonib? in  
orientē vsq; et liberu a classibus turcaru prestiterut: Turcumq;  
ipsum diu intra pontu ac tracia cotinuerut: nunc premunt at/  
q; oppugnant. Amissa Euboea patefactus hosti aditus et mari  
est. que insula olim ppter comoditatem receptaculu classis p/  
fice dicebat. libere iam thurcus (vt nullu firmitus intulerit bel  
lum) et penetrat ad vos: terra et mari intuscu atq; adriaticu. hoc  
est: in ipsa ppe Germanie Italieq; viscera penetrabit. Incendi  
um illud qd hactenus dearfit in Grecia: cu iam aliunde no ha  
beat materia ardendi: ex Germania atq; Italia queret: Sed q  
ret diri: imo iam querit: iam instat: iam adurit oia. Cogita ce/  
sar: cogitate principes: et iteru ac sepe cogitate vbi hostē habeat  
mus q̃ prope et q̃ crudelē q̃ atrocē: quid parat: quid moliat q̃  
nihil dormiat: nisi cu vt incōsultiores nos ipsi reddamur: dor/  
mire se simulat: quāto pondere aggrediat res: quātis virib? q̃  
nihil prope tētauerit adhuc diē: qd nra ignauia no peruicerit.  
Ad frontē iam habemus no modo xpianoz hostē: sed ois xpia/  
ni sanguinis exterminatorē. Reuoca in mentē cesar: cu et hoc su  
periori anno ad te vsq; penetratū est. Quantā egerit predam:  
quot milia tuoz capta sunt: viri qui tibi parebat. pueri qui de/  
stinati erant Marimiliano tuo parere (vt mitissime dicā) ser/  
uiut thurc: si modo aut in cunis no sunt iugulati: aut no sunt  
mortui in supplicijs. aut in vinculis no detinentur. Refer in/  
quā mentē ad diē prime incursionis: que obscuritas: que tene/  
bre: carniōle tue fuerut: qui viroz: qui muliez pluatus: q̃ tre/  
pidatio: que fuga: que latebre: qui deinde plantus: et eoz q̃ ca-



pti aut occisi sunt: et eorum qui superstites miseris filiis suis euasere: omnia cedibus: omnia cruore permaduere: non etati: non serui parsum est. Contra ius gentium: contra pacta humanitatis: contra legem nature: contra fedus hominum: contra conditiones bellicorum. Senes occisi sunt: pueri ac senes: inauditum mortalibus malum. Non in seruitute sed in flagitia: in libidine: in crudelitate abrepti sunt: quos miseros et infelices adhuc putandum est traiectionem esse in itinere. Et si per catenas flectere collum liceat respicere ad patriam implorare te cesar: circumspectare undique: retro: a dextra: a sinistra. Si quid uel quod appareat auxilium miseris: si quis sit qui pro se arma susceperit: se tibi: se deo: se hominibus: se montibus cum videt se fluminibus cum traiciunt commendare miseris: quibus nec tu potes nec ceteri curant auxiliari. videbunt miseris: videbunt conseruos: propinquos suos superioris anni predam catenati catenatos: desperari desperatos intuebuntur: lacrimae intercurret lacrimis: singultus singultibus commiscebuntur: et videre se ad dolorem et luctum poterunt: ad solatium tangere et affare non poterunt. Sed de illis actum est: perierunt iam nobis. De his qui supersunt: si quo pacto saluari possint: imo possimus. Cogitandum est nobis quod si longum interuallo tamen tibi infert calamitatis: quid futurum censes cum tibi accesserit. prime. Nec excursionibus minabitur a tracia: sed ab Illiris finitimis tuis tota mole belli iminebit. An remissior futurum esse censes sequenti anno quam superiore quam hoc fuerit. Lupus quo plus rapit hoc fit efferatio. Et qui semel cupiditate imperandi imperii fines excessit sui: nunquam alieno potest esse contentus. Crede mihi non continebitur in triballarum montibus is qui nihil aliud quam Germaniam atque Italiam percupiscit. Qui nihil adeptum se putat: nisi et hac noua sede nostri imperii: et illa veteri labefactata cesarum ac pontificum nomine maiestatemque omnem et Germania Italiaque deleuerit. Nec est ut aut fidem speres ab infidelibus: aut misericordiam a crudelissimo: quas at tibi turpissimum esset expetere: et ille prestare nemini consuevit. Imperatores Constantinopolitanum et Trapezuntinum reges Bosporiensem et Sinopenses. Si requiras quos tamen media pace: duram te adhuc federe oppressit omnes: ne ossa quidem inuenta sunt



adeo cum crudelitate immanis est adiuncta perfidia: cum perfidia inaudita crudelitas: et cum nemini parcat atrocissimo tamen nobilissimum quemque persequitur. Nec audius per gregarios seuit milites et imbellē multitudinē quam per illustriū principū capita illius rabies debachatur. Quorum cum ad hunc diem ceperit multos: conservauit nullū: hos secat medios: hos traiecit palo: hos omni noua suppliciorum acerbitate discruciat. Ita generosissima illa Germanorum nobilitas: que parere alijs gratia et reuerentia solet: thurco crudelitatis prebebit incitamentum. An seruatur eum filios putatis vestros: qui olim strangulauerit fratrem suum infantem: filium patris sui. Qui inquam olim fratrem suum infantem fratris sui filium strangulauerit. An retentur vobiscum specie aliqua benivolentie: qui cum ipsa quoque natura humanitatem non teneat. et eo consilio faciat amicos: ut quos apertis viribus nequeat: occulta possit perfidia capere. horret animus: et celi auertant omen: verendum est. Sed quid verendum dixi videmus et tangimus. nisi hodierno conuentu opera tua cesar et vram principes prius quam discessum hinc fuerit de consilio ope atque auxilio statuatur. Idem vos quod Constantinopolitani: quod Trapezuntii: quod Bosnienses: quod Sinopeneses perpressi sunt. Et quo nobiliores estis: eo crudelior atque atrocius esse passuros. Nunc insurgendum est frustra paulo post insurrecturi: priusquam erumpat totus in nos illius impetus: resistendum est. Nam ubi eruperit veluti perfracto magni fluminis aggere: nulla mole: nullis obicibus poteritis continere: quoniam ruine et sanguinis eluione omnia complent. Nec minus est periculis nostris celeritate quam viribus. Quicquid negligit: quicquid differt pro mora mora est. Veluti in egroto et valde affecto corpore: nisi accurras tempore frustra post tempus occurrat. Nunc Italia vigilantissimi pontificis opera: pacata est omnis ipse que ad hanc expeditionem pertineat: auxilia vndique corogat. Ferdinandus rex et animo et consilio clarissimus magnis sepe conditionibus socius postulat a thurco: non modo legationes illius reiecit omnes sed quod sapientissimum et colutissimum regem decuit: eum sibi inimicum declarauit. Interea ora maritima: et portus: statione ipsa re



gni cōmuniuit oēs: et classē magnā cōfecturus. Triremes ali  
as super alias edificauit: et indies nō cessat edificare. Et his di  
ebus tres et xx. triremes: quatuorq; naues onerarias bello ma  
ritimo instructissimas in supplementū classis venete submisit.  
Et superiore mense cū de cōuentu hoc Germanie intellexisset:  
spe auxilij vr̄i aggressus: bellū Ualonā ep̄ri oppidū incendit.  
Atq; ita de hoc bello sollicitus: vt qui intelligit periculū in ne  
gligētia maximū ac manifestissimū in susceptione nō belli: et se  
curitatē posteris suis et gloriā sibi amplissimā esse propositam.  
Galeatius dux insubriū etate adolescens: animo et cōsilio mari  
mis: opibus vero quantis nulli regibus Europe maiores obri  
gerūt per vestigia parentū: quorū alter vir clarissimus et omnīū  
etatū memoria dignissimus cōuentu Mantuano scimus quan  
tum p̄ntia et cōsilio iuuerit. Altera eodē tpe audita Ragusinoꝝ  
depopulationē Ezenonē Cremonēsem clarū centurionē: merce  
de sua conductū: subita manu in auxiliū misit: vt Ragusini ad  
huc faterent̄ illius clarissime et sanctissime fēe beneficio rē eo  
rum perstare. Nihil videt̄ p̄termitturus quo minus se ex ijs ge  
nitū et xp̄ianissimū principē exhibeat. Nec expectare aliud q̄ vt  
ad ventū bellū suscipiat̄. Veneti sup̄iore iactura exciti maḡ q̄  
deterriti oēs se facturos conatus et mari et terra pollicent̄. Alij  
principes et ciuitates Italie: et ipse quibus poterūt auxilijs ade  
runt. An igit̄ est vobis hec tāta occasio: tanta oportunitas quā  
ta nescio an vnq̄ aderit p̄termittenda. Utendū est pace Italie  
dum habet̄. quia nihil vnq̄ fuit diu cōcoris qd̄ nō ex vni⁹ volū  
tate sed multorū arbitrio pependit. Et breuissima est occasio q̄  
optima. Q̄ si nunc in tanta hostis nr̄i insolentia: in tāta neces  
sitate nostrorū. in tanta oīm expectatiōe. in tanto apparatu Ita  
lie. nihil hoc in loco ad cōem salutē deliberet̄. Actū est fundit⁹  
perimus. nihil amplius refugij. et ne spei quidē est si hodie nō  
est. Hunc diem oēs quidē: sed ij maxime qui a thurcis p̄munē  
aut initiū salutis. aut vite terminū expectant. In hoc cōuentu  
spem posuere afflicti nr̄i ultimā. Nolite per imortalē deū cōrpi  
anos nr̄os profligatos et miseros nr̄os. qui paulū hodie crece



re animos recidiuo lapsu ad postremā desperationē cōpellere.  
Nolite Germaniā: nolite Italiā prodere: ne patiamini truculē  
tissimū hostē innatantē sanguine xpiano: nro quoq; cruore ex/  
satiare. Q si vri vos nō tangat misericordia: moueant filij vro  
resq; vře: qui cū capere ipsi arma per etatē ⁊ sexū nō possint vo/  
bis se cōmendant atq; orant vt pro se capiat. Qui si hic adest/  
sent ⁊ pericula intelligerēt sua: attoniti atq; expauesfacti confu/  
gerēt ⁊ puoluerent ad pedes vros atq; ita dicerent: Accurrite  
auxiliamini genitores: subuenite nobis genitores: adest qui vi/  
tam petit nrām: instat qui ⁊ spūz ⁊ sanguinē velit eripere: auxi/  
liamini: accurrite nobis: nō possum? ipsi arma capere. mala no/  
stra nondū intelligimus: accurrite ipsi qui genuistis. qui quā/  
te imineant nobis calamitates videtis. Cui aut vbi relinqmur  
que erit cōditio nra: que matrū: que soroz nostraz. si capiemur  
que si fugimus: vbi aut quō: aut a quo sustentabimur. Si genu/  
istis: facite qd p̄res vestri fecerūt vobis vt viuamus tuti. Si he/  
redes vri futuri sumus: ne pmittite prius eripi nobis bona ve/  
stra q̄ assequamur. prius interfici q̄ crescamos. saluos an per/  
ditos velit. Adhuc integrū est vobis: nisi nunc accurratis pau/  
lo post nō erit. Alieno nutu peribimus: excidemur: excarnifica/  
bimur. Qui si aliter nos defendere nō potestis: arripite quisq;  
gladiū stringite in nra pectora. Facite qd matres nostre bello  
Cinbrico fecerūt: que cū euadere manus hostiū nō possent: pu/  
eros infantes quos vlnis gestabant humi oēs allifere: benigni/  
us arbitrare interfici ab ipsis filios simplici genere mori? q̄ ad/  
hostiū facietatē excruciarī. Q si vita erimus spoliati: nō fodie/  
mur. nō secabimur. nō dilacerabimur. Sciet? quid acciderit no/  
bis. cademus in gremijs vris in sepulchris nostroz sepeliemur  
Dec filioz querela. quē obsecro vrm nō cōmoueret cuius nō pe/  
ctus mentēq; percuteret. Quis est qui non prius mori velit q̄  
ad eam venīre necessitatē cogat. vt aut pereundū sit crudeliter  
filijs suis. aut sine lare. sine tecto. sine dignitate nudis atq; ege/  
nis misere mēdicandū. Proinde ne expectate vt filij vestri hec  
dicant. Qui si mala sua intelligerēt iam p̄dixissent. iam vocife/



rarent. Quod si tam est impius: vel in media pace filios destituere  
quāto magis impius in bello capitali permittere in alterius ma-  
nu potestatemque venire. Et cuius alterius: eius qui tibi: qui nomi-  
ni tuo: qui libertati: qui sanguini: qui vite: qui deo: qui religio-  
ni: qui pietati: qui humanitati sit inimicissimus. Qui ideo im-  
perium affectat tuum: ut tibi eripiat vitam. Qui non praesse cupit li-  
beris tuis sed occidere. Qui non ideo regna querit ut possideat  
sed ut perdat: debeat extinguat. Qui in maxima et postrema cle-  
mentia genus numerum mortis: non mortem remittat. Qui non con-  
tentus genere mortis simplici et usitato: palum: sectionem: et novos  
alios cruciat: effratissime impietate: ad omnem tollendam pietatem  
excogitavit. Qui inimicus legibus: fœdera violare: inimicus deo:  
templum incedere: inimicus religioni: sacerdotes inter templum concu-  
mare: inimicus consuetudini: pueros et fœdas rapere: inimicus na-  
ture: infantes stragulare: inimicus nobilitati: principes inter-  
ficere: trucidare: lacerare non dubitat. Qui denique in deum: in ho-  
mines turcus est. Ite: insurgite: defendite liberos vestros a tanta et  
tam truculenta atque immani feritate. nisi a vobis hodie inveniatur:  
nullam amplius a turco clementiam inuenturos. Hoc illi clamant  
hoc religio obsecrat: conprecatur: poscunt hoc christiani omnes: porrectis  
manibus implorant. ¶ Tu vero dignissime legate: obliuiscere  
dignitatis tue: eamus: circueamus: apprehendamus cesaris at-  
que horum principum genua: deuoluamur ad pedes omnium: ne euella-  
mur: ne discedamus donec spem illam quam hodie povererunt christiani  
iam exhibeant. Vides quātis in angustiis premimur: quibus  
diebus profecti Roma sumus: populationem audiuius Ragusino-  
rum. Porro altera in itinere est nunciata. Nunc in Germania. in  
Germania inquā quid acciderit nosti. in Germaniam iam pene-  
tratū est: terra inuadimur: mari affligimur: planis: montibus  
locis omnibus oppugnamur. Conciderunt omnium animi: quia quid  
sperare hactenus auxilij possent non habuere. Nunc paululum ad  
hunc conventum recreati: etiam te precibus prosequuntur: orant. Ahibil  
apud cesarem et hos principes pretermittas: instes: supplices: obte-  
steris: et nec vocibus: nec lacrimis parcas. in hoc se filo vident



pendere. Si nihil hic bodie decernat ad eorū salutē: vna ruina  
oēs lapsu vltio interierūt. Admoneas cesarē dignitatē sue: di-  
cas eā ob rem p̄stitutos esse a deo in terris principes: vt seruēt  
quib⁹ p̄sint: defendāt: tueant. Et eum optimū esse principē  
qui idē in cōi sit: vtilissimus. Nolit neq; frustra decreuisse hūc  
cōuentū: neq; frustra venisse: nec frustra tot dies tanto studio  
oīm expectatū: neq; frustra erectos esse: et summi pontificis et xp̄i  
anoꝝ oīm aīos: neq; frustra tot illustrissimos principes puoca-  
tos. Velit pondus imperij qđ merito suscepit: fortiter sustinere  
Cōciliē Germaniā: si que sunt remittat iniurias priusq; hinc  
discedat. Iusiurādū deposcat: erigatq; ab oībus ad cōē salutē  
defendendā: concordibus: deinde animis sumi arma iubeat.  
Dicas id qđ est omnes esse fatentē eius arbitrij esse: quem da-  
re statū velit Germanicis rebus: eum principes habituros ani-  
mū ad hoc bellū quē ipse habuerit. Deniq; id accepturos xp̄ia-  
nos a Germanis auxiliij: quod ipse voluerit. Addas suam cau-  
sam agi et propter imperiū: et qđ sit periculo proximus. Imo iam  
nō modo proximus sed implicitus imersusq; periculo: ne se ne-  
gligat: ne subditos: ne Maximilianū filium: ne imperiū: ne fa-  
mam: hec dicas: hec vociferare. Intelligat id quod iam intelli-  
git et curat se defensorem suorū et propugnatōrē xp̄ianoꝝ esse de-  
bere: qui idem et suorū dominus et xp̄ianoꝝ sit imperator. Glori-  
osissime et clementissime deus: inflammabunt impune sanctua-  
ria tua: occident impune infantes in Germania viuēs et sal-  
uēs his principibus. Cadet sub Frederico et his principibus  
fastigiū hoc imperij: qđ septingētis iam annis a Federici et ho-  
rum principū progenitorib⁹ partū est. Imploro et appello te ce-  
sar et vos p̄ncipes oro per gloriosissimas vmbas patrū v̄ro: um-  
erigite mentē. intendite nobis dum est tēpus: facite vt Germa-  
nia Germania sit: et eos nūc habeat ppugnatores quos oī ha-  
buit. Velit qui et principes et xp̄iani nati estis: et p̄ncipes et xp̄i-  
ani iniurias et acceptas et illatas obliuiscimī. Aut si id nō pote-  
stis tātis per cōprimite dū cōsulat vobis. Cohibite iram animi



vt conseruare vitam possitis. Date has inducias deo quas vel  
mediocri daretis amico. Si rogaremiui date religioni xpiane.  
que fidem a vobis deposcit xpianã. Date cõ imperio vestro qđ  
oĩbus vobis periturũ est. si peribit. mansurũ omnibus si perma  
nebit. Date erũnis ⁊ calamitatibus oppressorũ nostrorũ que tot  
sunt. vt iam perferri amplius ⁊ sustineri nõ possunt. Date filiis  
fratribus. propinquis ac subditis vris. qui omnes se vobis cõ  
mendant atq; orant. vt furenti hosti ne eos iugulet relistatis.  
Deniq; hoc vnũ postremũ ac solum cogitate. nisi nunc thurco  
obstet. quo in statu futuri sitis ipsi. ⁊ in quo filios vestros re  
licturi. Dixi.

¶ Finis.

